

Patientsäkerhetsberättelse 2023

för Elevhälsans medicinska och psykologiska insats inom utbildningsförvaltningen i Enköpings kommun

RAPPORT

Datum: 2024-02-29

Ärendenummer: UAN2023/1517

Maria Leonardsson, Verksamhetschef HSL

Ritva Eriksson, Enhetschef med medicinskt ledningsansvar

Inledning

PSL 2010:659, SOSFS 2011:9 7 kap. 3 §

Syftet med patientsäkerhetsberättelsen är att öppet och tydligt redovisa strategier, mål och resultat av verksamheten med att förbättra patientsäkerheten utifrån vårdgivarens ledningssystem för patientsäkerheten. Insamling av data utgår från kvalitetsverktyg såsom egenkontroller, loggkontroller etc.

Enligt patientsäkerhetslagen ska vårdgivaren varje år upprätta en patientsäkerhetsberättelse och vara färdig senast 1 mars varje år samt att den ska vara tillgänglig för den som vill ta del av den.

Denna patientsäkerhetsberättelse omfattar verksamheten och de professioner som lyder under hälso- och sjukvårdslagen vilka är skolsköterskor, skolläkare och skolpsykolog och arbetar både på grundskolan och på gymnasiet. Professionerna inom grundskolan tillhör den centrala elevhälsan och de som arbetar på gymnasiet tillhör en annan organisation och har egen elevhälsochef.

Källa:

Socialstyrelsen "Nationell handlingsplan för ökad patientsäkerhet i hälso- och sjukvården 2020–2024"

Innehåll

GRUNDLÄGGANDE FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR SÄKER VÅRD	5
Engagerad ledning och tydlig styrning	5
Övergripande mål och strategier	5
Organisation och ansvar	6
Samverkan för att förebygga vårdskador	8
Informationssäkerhet	9
En god säkerhetskultur	10
Adekvat kunskap och kompetens	11
Patienten som medskapare (Elevs och närståendes delaktighet)	12
AGERA FÖR SÄKER VÅRD	13
Öka kunskap om inträffade vårdskador	19
Tillförlitliga och säkra system och processer	19
Säker vård här och nu	21
Riskhantering	21
Stärka analys, lärande och utveckling	22
Avvikelse	22
Klagomål och synpunkter	24
Öka riskmedvetenhet och beredskap	25
MÅL, STRATEGIER OCH UTMANINGAR FÖR KOMMANDE ÅR 2024	26

Lista förkortningar

BUP	Barn-och ungdomspsykiatri
dTp	Difteri, stelkramp, kikhosta (vaccin)
EHT	Elevhälsoteam
EMI	Elevhälsans medicinska insats
EPI	Elevhälsans psykologiska insats
HPV	Humant papillomvirus (vaccin)
HSL	Hälsa-och sjukvårdslagen
HSVO	Hälsa, stöd, vård, omsorg
IVO	Inspektion för vård och omsorg
MLA	Medicinskt ledningsansvarig
MPR	Mässling, påssjuka, röda hund (vaccin)
NPF	Neuropsykiatrisk funktionshinder
PLA	Psykologiskt ledningsansvarig
SoU	Stöd och utveckling
ViS	Vård i Samverkan

SAMMANFATTNING 2023

Ett av målen inför 2023 var att upprätta ett ledningssystem vilket har gjorts. Ny riktlinje för "Mottagande anpassad grundskola" är upprättad 2023. För att säkerställa beredningen inför övergången från grundskolans anpassade till gymnasiets anpassade har gymnasiets psykolog och skolläkaren deltagit i beredningsgruppen där riktlinjen följs. Verksamheten arbetar utifrån dialog, delaktighet och samverkan för att lyckas med patientsäkerhetsarbetet och under 2024 kommer arbetet med att säkerställa patientsäkerhetsarbetet för EMI och EPI fortsätta.

Det system som används för att rapportera avvikelser har förbättrats genom att avvikelserna riktats till rätt mottagare efter höstens omorganisation och inför 2024 kommer ytterligare utvecklingsarbete att ske i detta system eller att man övergår att göra avvikelserna i datajournalssystemet istället.

EMI – Skolsköterskor/Skolläkare/MLA

För att ge god vård förutsätter att det finns bemanning och mottagningsrum på enheterna och att det finns förutsättningar att utföra arbetet utan avbrott vid vaccinationer. Utmaningen under våren 2023 var när bemanningen av skolsköterskor var för låg och resulterade i att arbetet på vissa enheter blev eftersatt. 79 hälsobesök fick förskjutas från ett läsår till nästkommande läsår vilket innebar att hälsobesöken gjordes i fel årskurs och årshjulet för basprogrammet följdes inte. En förskjutning av hälsobesöken har ökat arbetsbelastningen på dessa enheter under hösten. Ändamålsenliga lokaler saknas på de skolor där två skolsköterskor arbetar samtidigt och utmaningen blir för den andra skolsköterskan att genomföra sitt arbete samt att göra det på ett patientsäkert sätt. Skolsköterskor på grundskolan hade 22 avvikelser och gymnasiet hade 9. Det som stack ut på grundskolan var brister i kommunikation/översäkring samt bristfällig dokumentation på grund av störningar i arbetsflödet vid vaccinationer. Det som stack ut på gymnasiet var felaktig posthantering samt att man uppmärksammade en missad vaccination och hörselkontroll från tidigare skola som åtgärdades på gymnasiet. Ingen avvikelse identifierades som allvarlig vårdskada.

EPI – Skolpsykologer/PLA

Nyrekrytering av skolpsykologer har gjorts på grund av avslutade tjänster men trots det har antalet psykologtjänster minskat under året. En PTP-psykolog är anställd och handleds av en av kommunens skolpsykologer. Ersättare för PLA har varit svår att hitta och rekryteringen ska fortsätta 2024. När PLA saknats har inga egenkontroller utförts för psykologerna under de två sista månaderna på året. Verksamhetschef HLS har haft rollen att leda psykologernas arbete och ska ske tills ny PLA har anställts. Bristen på skolpsykologer har inneburit att det övergripande arbetet med att säkra och utveckla kvaliteten och patientsäkerheten för EPI har varit begränsad och behovet på vissa skolor har inte blivit tillgodosedd under en del av året. En genomlysning och utvärdering av befintlig organisation har påbörjats och fortsätter 2024. Psykologerna på grundskolan hade 11 avvikelser och ingen allvarlig vårdskada har identifierats. Gymnasiet psykolog hade inga avvikelser.

Gemensamma mål inför 2024

Digital arkivering är möjligt i datajournalssystemet och målet är att komma igång med processen. Webbportalen i datajournalssystemet säkerställer säker informationshantering mellan medicinska-och psykologiska enheten och vårdnadshavare, målet inför 2024 är att börja använda funktionen. Riktlinje för gallring av dokument finns i dokumenthanteringsplanen och för att effektivisera och digitalisera fullt ut är målet att se över riktlinjen.

Ett organisatoriskt mål för skolsköterskor 2024

Ständigt utvecklingsarbete sker i datajournalssystemet och för att bevaka och uppdatera enligt nya rön behöver förstärkning ske med ytterligare en person.

Ett organisatoriskt mål för psykologer 2024

Hitta en genomtänkt strategi för hur psykologiska insatser ska tillhandahållas på enhetsnivå. Utifrån denna bakgrund har verksamhetschefen för Stöd- och utveckling fått i uppdrag av förvaltningschefen att göra en genomlysning och utvärdering av befintlig organisation. Syftet är att föreslå en organisation för centrala elevhälsans psykologer som säkerställer att psykologerna används likvärdigt och efter systematisk bedömning av behov. Målet är även att rekrytera psykolog med psykologiskt ledningsansvar (PLA).

GRUNDLÄGGANDE FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR SÄKER VÅRD

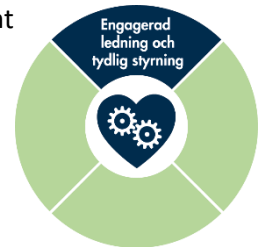
Nedan beskrivs mål och strategier, organisation och struktur för arbetet med att minska antalet vårdskador och för att kunna nå den nationella visionen "God och säker vård – överallt och alltid".

Engagerad ledning och tydlig styrning

En grundläggande förutsättning för en säker vård är en engagerad och kompetent ledning och tydlig styrning av hälso- och sjukvården på alla nivåer.

För att uppfylla detta har centrala elevhälsan ett aktivt arbete utifrån ledningssystemet för att systematiskt under året leda, planera, följa upp och utveckla verksamhetens kvalitet. Under året har därmed ett ledningssystem utarbetats i samverkan med samtliga yrkeskategorier inom centrala elevhälsan där målet är att säkerställa att rätt insatser genomförs vid rätt tidpunkt och på rätt sätt samt att undvika situationer som kan leda till vårdskador.

På förvaltningen finns en central ledning som består av verksamhetschef HSL, MLA och PLA för den centrala elevhälsan och för gymnasiet tillgänglig för medarbetarna som ett stöd i arbetet för att bidra till patientsäkert arbete.

Övergripande mål och strategier

PSL 2010:659, 3 kap. 1 §, SOSFS 2011:9, 3 kap. 1–3 §

Den medicinska och psykologiska elevhälsans vision är att skapa förutsättningar att göra rätt från början där viktiga delmål på vägen är:

- Att förebygga uppkomst av fel
- Att synliggöra uppkomna fel för ett lärande genom avvikelserapporter samt redovisning av dem
- Att förhindra oönskade konsekvenser av uppkomna problem genom att följa aktuella rutiner och metoder.

Ett systematiskt kvalitets- och patientsäkert arbetssätt i vården innebär att arbetet ska vara långsiktigt, patientorienterat och präglat av ett förebyggande syn- och arbetssätt och att det ingår ständiga förbättringar, faktabaserade beslut och samverkan för att nå goda resultat.

Verksamheten utgår från följande arbetsområden för att säkra kvalitet- och patientsäkerhet:

- Systematiskt förbättringsarbete
- Personalens medverkan i kvalitetsarbetet
- Hälso- och sjukvårdspersonalens ansvar och kompetens
- Patientsäkerhet
- Journalföring
- Samverkan

Kvalitetsmått består av dessa fem verksamhetsområden:

- Verksamhetsansvar
- Personalresurser
- Lokaler och utrustning
- Verksamhetens arbete
- Elevernas inlärningsmiljö i relation till medicinska-och psykologiska arbete i elevhälsan

Resultat och utvärdering av mål och strategier för 2023

Det övergripande målet är att säkerställa patientsäkerheten.

Mål	Innehåll	Strategi	Resultat	
			Mål uppfylld	Mål EJ uppfylld
1	Skapa ett ledningssystem	Att inledningsvis inhämta ytterligare kompetens om systematiskt kvalitetsarbete, att skapa ledningssystemet genom delaktighet och implementering, när ledningssystemet är klar lämnas in till nämnden.	JA	
2	Hälso-och sjukvårdslag	Att upprätta ett ledningssystem och utföra egenkontroller.	JA	
3	Prorenata	Att introducera nyanställda och att användbarheten följs och utvecklas kontinuerligt.	JA	
4	Samtal som metodstöd	Kompetensutveckling	JA	
5	Problematisk skolfrånvaro	Kompetensutveckling	JA	

Organisation och ansvar

PSL 2010:659, 3 kap. 1 § och 9 §, SOSFS 2011:9, 7 kap. 2 § p 1

Utbildning- och arbetsmarknadsnämnden i Enköpings kommun är vårdgivare för den hälso- och sjukvårdsverksamhet som bedrivs. I Enköpings kommun har skolsköterskor, skolläkare och skolpsykologer sin anställning i Centrala elevhälsan. Elevhälsans Medicinska Insats (EMI) omfattar skolsköterskor och skolläkare, den psykologiska insatsen omfattar skolpsykologer. Enligt patientsäkerhetslagen är hälso- och sjukvårdspersonal skyldig att bidra till att hög patientsäkerhet upprätthålls.

Vårdgivaren har ansvar för att det finns ett ledningssystem, och att verksamheten med hjälp av det planerar, leder, kontrollerar, följer upp och utvärderar verksamheten. Skolsköterskor, skolläkare och skolpsykologer ska känna till och arbeta utifrån de processer och rutiner som är upptagna i ledningssystemet. För att säkerställa hög patientsäkerhet krävs att dessa kategorier har rätt kompetens och arbetar utifrån ledningssystemets processer och rutiner samt har legitimation för yrket.

För Stöd och utvecklingsenheten (SoU), där den centrala elevhälsan ingår finns vidare en verksamhetschef. Verksamhetschefen (29 § hälso- och sjukvårdslagen, HSL) har det samlade ansvaret för hälso- och sjukvården. Verksamhetschefen måste inte ha hälso-och sjukvårdsutbildning, men får inte bestämma över vården om hen inte har medicinsk kompetens. I dessa fall måste en medicinskt ledningsansvarig (MLA) utses som får i uppdrag att fullgöra enskilda ledningsuppgifter. Verksamhetschefen HSL för den centrala elevhälsan på utbildningsförvaltningen i Enköpings kommun saknar medicinsk kompetens därför finns en MLA utsedd. Det finns även en psykologiskt ledningsansvarig PLA som leder skolpsykologernas arbete. Vårdgivaren ansvarar även för att utse

ansvarig för anmälningsskyldigheten enligt Lex Maria (HSLF-FS 2017:41) och utsedd är Verksamhetschef HSL.

Inom centrala elevhälsan på grundskolan arbetar 12 skolsköterskor (totalt 1090 %), en skolläkare (totalt 35 %) och 6 skolpsykologer (totalt 550 %). MLA arbetade 100 % mellan januari till april och ny MLA 40 % från och med april 2023. PLA arbetade 40 % till och med oktober 2023 och efter det saknades PLA.

För gymnasieskolan ombesörjer den centrala ledningen medicinska insatser av MLA (totalt 10 %) och psykologiska insatser av PLA (totalt 5 %) samt skolläkare (totalt 15 %).

Gymnasiet tillhör en egen organisation med egen elevhälsochef och där arbetar två skolsköterskor (totalt 200 %) och en skolpsykolog (totalt 80 %).

Verksamhetschef HSL/MLA/PLA

Verksamhetschefen HSL, MLA och PLA planerar, engagerar, leder, kontrollerar, dokumenterar, redovisar resultat och följer upp patientsäkerhetsarbetet där Verksamhetschef HSL har det yttersta ansvaret och företräder nämnden. Ansvarar för att medarbetare har rätt behörighet och kompetens, får fortlöpande fortbildning, ansvar och befogenheter för att bedriva en god och säker vård. Ansvarar för att det finns ändamålsenliga lokaler och utrustning för att god vård ska kunna ges samt att det finns den bemanning som krävs för att god och säker vård ska kunna ges till alla elever på varje skola och mottagning. Ansvarar, analyserar, utvärderar och återför avvikelser enligt 6 kap. 4 § patientsäkerhetslagen, samt att egenkontroller, loggkontroller, journalgranskning återförs till verksamheten med förbättringsåtgärder för att förebygga vårdskador. Ansvarar för att det finns rutiner kring samverkan med andra myndigheter samt informationsutbyte både internt och externt. MLA och PLA ansvarar för att det operativa arbetet utförs på ett patientsäkert sätt inom sina respektive kategorier samt håller i kategorimöten, gör verksamhetsbesök och ansvarar för metodstöd och att allmänna föreskrifter och lagar är kända samt följs. Ledningen för centrala elevhälsan upprättar patientsäkerhetsberättelse som lämnas till nämnden senast 1 mars varje år.

Ledningsgrupp

Systematisk samverkan och avstämning mellan verksamhetschef, MLA och PLA utifrån patientsäkerheten sker kontinuerligt för att säkerställa att god vård ges.

Prorenata ansvar

Det finns en objektspecialist som ansvarar för att stödja i arbete med systemutveckling och förvaltning där rollen avlastar objektledaren i kommunen för att nå målen i beslutad plan. Deltar i arbetsgrupper såsom beredningsgrupper, utredningsprojekt samt bidrar med specialistkompetens i samband med nya inköp på kommunnivå men även har kontakt mot IT-leverantörer inom ramen för befintliga avtal för operativa frågor. Objektspecialisten utbildar personalen inom centrala elevhälsan, skapar dokumentmallar och ser till att arbetsflöden finns. 10 % har varit avsatt och MLA har haft uppdraget som objektspecialist.

Skolsköterskans uppdrag

Skolsköterskor bidrar med medicinsk kompetens i det hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande arbetet på skolan samt ingår i skolans elevhälsoteam och arbetar tvärprofessionellt med elevhälsans övriga professioner. Skolsköterskor samverkar med elever, vårdnadshavare och skolpersonal utifrån hälsoperspektivet för att stödja elever att nå sina kunskapsmål. Skolsköterskor ansvarar att genomföra regelbundna hälsoundersökningar, hälsosamtal och att ordinera, genomföra vaccinationer samt hantera olika typer av mottagningsbesök. I uppdraget ingår remisshantering.

Skolläkarens uppdrag

Skolläkare bedömer de medicinska svårigheter och avgör vilka medicinska insatser som krävs för att ge optimala förutsättningar för inlärning och hälsa. Uppdraget innebär bland annat att samverka med

skolsköterskan gällande program för hälsobesök och vaccinationer, ansvarar för bedömningar och ordinationer av kompletterande vaccinationer, samt ha skolläkarmottagning utifrån utredning, bedömning och remiss inför vidare samt utredning om neuropsykiatriskt funktionshinder (NPF), tillväxtbedömning, skoliosbedömning, psykisk ohälsa med mera. I skolläkarens uppdrag ingår att delta i skolornas elevhälsoteamsmöten vid behov samt att bidra med skolläkarkompetens.

Skolpsykologernas uppdrag

Skolpsykologernas uppdrag är att bidra med psykologisk kunskap om skydds- och riskfaktorer för elevers hälsa, lärande och utveckling, till exempel genom utbildning kring psykisk hälsa och ohälsa. Skolpsykologerna kartlägger och analyserar elevernas och skolans behov, föreslår och genomför hälsofrämjande och förebyggande insatser och utvärderar och utvecklar dessa. Vidare ansvarar skolpsykologerna för att utreda, bedöma och fastställa diagnosen intellektuella funktionsavvikelser (IF) inför rätten till anpassad grundskola/gymnasieskola. Skolpsykologer genomför psykologiska utredningar och bedömningar av elever för att bidra med psykologisk kunskap om elevers förutsättningar för lärande och behov av stöd. Skolpsykologerna samverkar med lärare, elever, vårdnadshavare och skolans övriga personal i arbetet med pedagogiskt inriktade insatser för att stödja elevers kognitiva, sociala och emotionella utveckling och stödja utvecklingen mot utbildningens mål. Skolpsykologen ingår i skolans elevhälsoteam och arbetar tvärprofessionellt med elevhälsans övriga professioner. I uppdraget ingår remisshantering.

Samverkan för att förebygga vårdskador

SOSFS 2011:9 4 kap. 6 § och 7 kap. 2 § p 3

Bristande samverkan kan bli en patientsäkerhetsrisk och kan leda till avvikelser, anmälan till IVO med klagomål på vården. För att säkerställa patientsäkerheten är det viktigt att tydliggöra ansvaret mellan de olika vårdenheterna exempelvis vid övergångar mellan kommun, regionen och primärvård samt psykiatri etc.

Verksamhetschef HSL samverkar med HSVO (Hälsa, stöd, vård och omsorg), en samverkan mellan regioner och kommuner kring hälso- och sjukvårdsfrågor som sker 6 gånger per år. Denna samverkansform har en egen verksamhetsplan.

Länsövergripande samverkan sker med regionens verksamheter, ungdomsmottagning, Barn- och hälsovården, Cosmos integrationshälsan, Barn- och ungdomspsykiatri och Barn- och ungdomshälsan samt kommunala länsamverkan exempelvis MLA-nätverket. Det sker även intern samverkan mellan elevhälsan och kommunens verksamheter.

Samverkan utifrån informationsöverföring behöver utvecklas mellan friskolor och kommunens grundskolor vid skolbyte. Detta utifrån att beställda journaler inte har kommit inom rimlig tid från friskolan till vår enhet under 2023 trots flera påminnelser varmed det kan ha blivit en fördröjning innan vår enhet har kunnat följa upp elevens basprogram och vaccinationer och erbjuda uppföljning.

För att säkerställa att den psykiska hälsan omhändertas på ett patientsäkert sätt behöver även samverkan mellan kommunen och Barn- och ungdomspsykiatri förbättras samt att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan kommun och psykiatri, det kan gälla allt från remittering, uppdrag samt intyg etc. För att inte bryta sekretessen samt att effektivisera och patientsäkra posthanteringen behöver regionen rikta remissvaret direkt till remittent vilket inte skett under 2023.

Informationssäkerhet

HSLF-FS 2016:40, 7 kap. 1 §

I Enköpings kommun arbetar man med informationssäkerhet och förvaltningen har en objektplan enligt förvaltningsstyrmodellen Em3 som klargör vad som ska göras samt hur objektförvaltningsarbetet för system som kräver informationssäkerhet ska utföras och styras. Där finns det beskrivet aktiviteter och rutiner kring hur informationssäkerhet och dataskydd hanteras. Informationssäkerhet är de åtgärder som vidtas för att hindra att information läcker ut, försvänkas eller förstörs och för att information ska vara tillgänglig när den behövs och därför använder all hälso- och sjukvårdspersonal ett datajournalssystem för digital dokumentation. Enköpings kommun använder datajournalssystemet prorenata där all hälso- och sjukvårdspersonal har ett personligt konto med säker inloggning med dubbel inloggningsfunktion och lösenord byts kontinuerligt. Objektspecialist/prorenata administratör ger behörighet till hälso- och sjukvårdens medarbetare och behörigheten begränsas endast till skola/skolor medarbetaren ansvarar för. För att säkerställa patientsäker hantering av datajournalssystemet utförs även loggkontroller kontinuerligt av MLA och PLA där resultatet återförs till verksamheten.

Meddelande funktion används för att skicka känsliga data mellan hälso- och sjukvårdspersonalen för att säkerställa informationssäkerheten. För informationsöverföring mellan hälso- och sjukvårdspersonal och vårdnadshavare används funktionsbrevlåda i datajournalssystemet där vårdnadshavare identifierar sig med digitalt BankID/Freja för att säkerställa obehörig åtkomst av hälsouppgifter. Funktionsbrevlådan är kopplad endast till ansvarig skolsköterska på skola utifrån given behörighet.

Aidentifiering av data sker när statistik och rapporter presenteras för elevhälsopersonal och rektor exempelvis efter utförd hälsobesök för en grupp. Syftet är att lyfta identifierade problemområden för att hitta förbättringsområden och förebyggande insatser tillsammans med elevhälsopersonalen för en större elevgrupp.

På varje skolmottagning finns brandsäkra arkivskåp där pappersjournaler förvaras. För skolsköterskor pågår ett digitaliseringsarbete genom att pappersjournaler skannas i journalssystemet vilket planeras pågå hela 2024 och troligen 2025. Att digitalisera är ett sätt att säkra informationssäkerheten för framtiden och ett utvecklingsområde är att få slutarkivera i ett digitalt system dels slutarkivering i prorenata men även i kommunens e-arkiv i framtiden vilket även gäller för psykologerna. Testarkivering har gjorts i prorenata och fungerar, planen är att genomföra digital arkivering 2024. Arbetet med journalhantering av pappersjournaler är omfattande utifrån att det tidigare har sparats i fem år ute på enheterna utifrån riktlinje i dokumenthanteringsplanen. Det har framkommit i skolpsykologernas egenkontroll ett behov av att förtydliga hanteringen av journaler vid skolbyte. Rutiner enligt kommunens dokumenthanteringsplan följs.

För att säkerställa att känsliga dokument inte hamnar i orätta händer krävs läsbar förvaring. 2024 planeras att göra en inventering av nyckelförrådet inom centrala elevhälsan. Kodnyckelskåp har inköpts 2023 till medicinska elevhälsan och detta ska även göras till psykologerna 2024.

Känslig post sändes rekommenderat vilket säkrar spårbarhet och skyddar känsliga uppgifter att läcka ut. Även säker e-post används om information av känsligt innehåll behöver förmedlas via e-post. Säker hantering används genom att mottagaren identifierar sig med exempelvis lösenord för att få tillgång till information. Hälso- och sjukvårdspersonal följer kommunens riktlinjer för att begränsa och skydda personuppgifter i e-posthanteringen genom att:

- Skicka nödvändiga personuppgifter via krypterad e-post endast till avsedd mottagare som kan ta del av informationen.
- Flytta och radera e-post.

- Om mottagare sänder personuppgifter avidentifieras innehållet om man behöver besvara mejl.

Följande kontroller kopplas till informationssäkerheten där kontinuerliga uppföljningar sker.

- Loggkontroller
- Journalgranskning
- Arkivering

En god säkerhetskultur

En grundläggande förutsättning för en säker vård är en god säkerhetskultur. Organisationen ger då förutsättningar för en kultur som främjar säkerhet.

Skolsköterskor, skolläkare och skolpsykologer rapporterar händelser i kommunens digitala avvikelssystem Invit Flexite-Elevhälsa HSL när incident har medfört eller hade kunnat medföra skada för elev i samband med vård och omhändertagande. MLA eller PLA gör riskanalys och bedömning av händelsen samt föreslår åtgärder för att förebygga och undvika upprepade incidenter. Åtgärderna dokumenteras i InvitFlexite och återkopplas till rapportör direkt efter bedömning samt till verksamheten lokalt på kategorimöte.

Avvikelsehantering från annan vårdgivare sker vid brister i samarbete mellan olika vårdenheter, organisationer och huvudmän. Riktlinjer mellan kommun och region finns i olika ViS-dokument. Vid inkommen extern avvikelse gör MLA eller PLA analys och förslag på åtgärder i dialog med aktuell skolsköterska, skolläkare eller skolpsykolog. Svaret återkopplas till extern rapportör samt återförs lokalt till verksamheten. Vår verksamhet ska skapa ett dokument som säkerställer att vår organisation återkopplar rätt uppgifter utifrån externa avvikelser för framtida behov. Verksamhetschef HSL ingår i samverkans forum HSVO där dialog förs utifrån säkerhetsfrågor när det gäller samverkan mellan olika uppdragsgivare.

Under våren 2023 har all hälso-och sjukvårdspersonal varit delaktiga i att identifiera risker och hinder i verksamheten som skulle kunna medföra en vårdskada. MLA och PLA har sammanställt och kategoriserat områden för att under 2024 fortsätta arbetet med att revidera, förtydliga eller skapa de rutiner som saknas eller är i behov av förtydligande. De verktyg som har använts är en inventeringslista med beskrivna riskområden. Rutiner, lokala riktlinjer och metodstöd finns i Teams lednings- och metodstöd samt övergripande rutiner finns i e-handboken som abonneras av Uppsala kommun. För lärande, inspiration, dialog och reflektion bjöds föreläsaren Susanne Magnusson, Enhetschef/Verksamhetschef HSL till centrala elevhälsan hösten 2023 för en utbildningsinsats utifrån patientsäkerhets- och kvalitetssäkringsarbete. Det fortsatta lärandet sker via kontinuerliga kategorimöten, extern utbildning via regionen och via webben, via skolläkaren, via handledning samt kollegialt lärande etc.

MLA har varit delaktig i samarbetet när olika ViS-dokument upprättas mellan region och kommun. 2023 startade ViS-samarbete utifrån "Hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet" där dokumentet planeras vara klar 2024. Andra ViS dokument som har givits synpunkter på under 2023 är:

- Avvikelsehantering i samverkan.
- Nationellt vårdprogram för cancerbehandling för barn och ungdom.
- Remissvar/Riktlinje synprovning
- Remissvar på Strategi för samverkan inom hälsa, stöd, vård och omsorg i Uppsala län 2024–2026

Adekvat kunskap och kompetens

En grundläggande förutsättning för en säker vård är att det finns tillräckligt med personal som har adekvat kompetens och goda förutsättningar för att utföra sitt arbete. Vilket innebär att en rimlig tjänstefördelning behöver finnas utifrån elevantalet och vårdtyngden och ansvaret ligger hos centrala elevhälsans enhetschef att rekrytera och tjänstefördela för att säkerställa att god vård kan ges till alla elever och på alla skolenheter.

För hälso- och sjukvårdspersonal finns kravet att ha legitimation för yrket samt för skolsköterskor att ha specialistutbildning med inriktning mot distriktssköterska, hälso- och sjukvård för barn- och ungdom eller skolsköterska. Skolpsykologer är legitimerade psykologer alternativt PTP-psykolog som har handledning av legitimerad psykolog på sin tjänstgöringsplats. Skolläkare är legitimerade läkare med specialkompetens för i barn- och ungdomsmedicin, allmänmedicin eller barn- och ungdomspsykiatri.

Tydlig struktur för metodboken har efterfrågats av både grund- och gymnasieskolans skolsköterskor. Det har varit svårt att hitta rutiner och metoder vilket blev tydligt i det kvalitetsarbete som gjordes 2023 där man identifierade risker och hinder i det operativa arbetet. Byggandet av tydligare metodbok har påbörjats och fortsätter 2024.

Kompetensutveckling och fortbildning bidrar till kunskap om patientsäkerheten vilket har säkerställs genom:

- Kategorimöten för skolsköterskor sker 4–5 gånger per termin där verksamhetsnära frågor och ämnen diskuteras samt att både interna och externa samverkanspartners bjuds in. MLA leder kategorimöten för skolsköterskor och PLA för skolpsykologer. Skolpsykologerna har kategori- och metodutvecklingsmöten regelbundet. Verksamhetschef HSL leder dessa möten och PLA kommer att ansvara för detta efter nyrekrytering 2024.
- Skolsköterskor har haft metodutvecklingstillfällen där bland annat dokumentation har diskuterats som var ett tidigare målområde som identifierats som utvecklingsområde.
- Skolläkaren bidrar med fortbildning i olika medicinska områden och 2023 har skolsköterskor fördjupat sig i ämnet ryggar och tillväxt.
- Handledning sker 3 gånger per termin för skolsköterskor av en extern handledare där man har fokuserat på olika dilemman för att hitta lösningar och skolpsykologerna har motsvarande.
- Gemensam kompetensutveckling har alla kategorier fått via centrala elevhälsan. Exempelvis om "Problematisk skolfrånvaro" med föreläsning Early-Warning-System som uppfyllde ett målområde samt föreläsning om "Särskilt begåvade barn och elever".
- MLA deltar på länets träffar för medicinskt ledningsansvariga där arbetssätt, metoder, rutiner, kvalitetsgranskning och regelverk diskuteras samt utbyter erfarenheter som delges till verksamheten.
- Facklitteratur för medicinsk- och psykologisk personal.

Webbutbildningar som ökat kompetenshöjningen har varit exempelvis föreläsning "Prevention och att göra skillnad-Att må gott & ha goda vanor tidigt i livet" samt "Mitt BpSamtal" och "Samtal som stöd för hälsosamma levnadsvanor" har ökat både kompetens och förståelse för hur viktigt det är att arbeta för barn och ungdomars rätt till jämlik hälsa. Statistiken presenterar att cirka 10 % av barnen i Sverige utvecklar övervikt redan under förskoleåldern och därför är tidig identifikation för att förebygga den viktigaste framgångsfaktorn för att undvika ohälsosam vikt senare i livet. Elevhälsans uppdrag är prevention och för den medicinska elevhälsan betyder det att samverka med vårdnadshavare för att förebygga i tidig skolålder. Andra kunskapshöjande föreläsningar har varit "Diabetes i skolan" samt att Barn- och ungdomshälsan i Enköping har informerat om deras verksamhet och öppnat upp för samverkan, remittering och rådgivning.

Arbete med processer med förbättrings-och implementeringsarbete sker och inför arbetet att skapa ett nytt ledningssystem har kunskap om förbättrings-och implementeringsarbetet säkerställts genom att öka kunskap om systematiskt kvalitetsarbete och ledningssystem vilket har skett i två faser. Inledningsvis var den medicinska ledningen på fortbildning och under processens gång fick skolsköterskor, skolläkare och skolpsykologer fortbildning i ämnet och har implementerats i arbetet med ledningssystemet samt varit delaktiga i processen där processledare har varit en skolpsykolog. För att förbättra kommunens datajournalssystem i den medicinska-och psykologiska delen i systemet inhämtas kunskap och nyheter och förbättringar genom årliga prorenata nätverksträffar och webinarium.

Under 2023 har skolsköterskor introducerats i nytt kvalitetsverktyg för att ge systematisk lägesbeskrivning och tidigt upptäcka om behov finns att sätta in resurser för att hinna utföra basprogrammet.

Bemanning och kompetens säkerställs genom rekrytering och att nyanställda får genomgång och introduktion av verksamheten både centralt och på skolorna samt tilldelas en mentor och att kategorigruppen är behjälplig samt centrala elevhälsans ledning. För att säkerställa skolpsykologernas placering i organisationen har Verksamhetschef för Stöd-och utveckling fått i uppdrag av förvaltningschefen att göra en genomlysning och utvärdering av skolpsykologernas organisation utifrån hur de ska vara placerade i organisationen för att deras kunskaper och resurser ska användas på ett likvärdigt sätt av kommunens alla skolor.

Patienten som medskapare (Elevs och närståendes delaktighet)

PSL 2010:659 3 kap. 4 §

En grundläggande förutsättning för en säker vård är elevs och vårdnadshavares delaktighet. Vården blir säkrare om elever och vårdnadshavare är välinformerad, deltar aktivt i elevs vård och ska så långt som möjligt utformas och genomföras i samråd samt genom god bemötande skapa tillit och förtroende. Alla som arbetar inom skolan inkluderat elevhälsan ska samverka med vårdnadshavare enligt läroplanen. Elever och vårdnadshavare har rätt till inflytande och påverkan vilket säkerställs genom att erbjuda och involvera till medverkan.

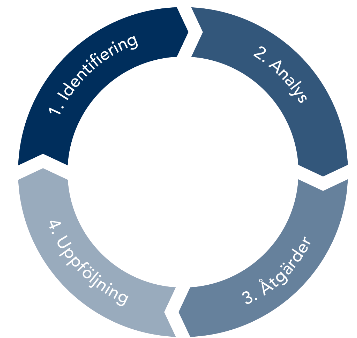
Skolsköterskor, skolläkare och skolpsykologer strävar alltid efter ett nära samarbete med vårdnadshavare och elever genom att informera och skapa dialog utifrån medicinska-och psykologiska insatser. Samtycke är en förutsättning för att den medicinska-och psykologiska insatsen ska kunna utföras. För skolpsykologer kan det handla om samtycke inför utredningar, samordning med vården eller att inhämta psykologiska utlåtanden från andra vårdinrättningar samt att ge vidare information från utredningar till skolpersonal. För skolsköterskor behövs samtycke för att följa upp medicinska kontroller såsom ryggar, tillväxt, vaccination etc. Inför hälsobesök inhämtas uppgifter om barnets hälsa. För att barnet ska känna sig trygg erbjuds vårdnadshavare följa med vid behov till alla typer av besök. Vid skolbyte inhämtas samtycke för rekvisitioner för att beställa elevjournal från föregående skola eller från BVC när elev börjar förskoleklass.

AGERA FÖR SÄKER VÅRD

SOSFS 2011:9, 5 kap. 2 §, 7 §, 8 §, 7 kap. 2 § p 2, PSL 2010:659, 3 kap. 10 §

Vårdgivaren ska utöva egenkontroll genom att med systematik följa upp och utvärdera samt kontrollera att verksamheten bedrivs enligt de processer och rutiner som ingår i ledningssystemet. Egenkontrollen görs med den frekvens och i den omfattning som krävs för att vårdgivaren ska kunna säkra verksamhetens kvalitet. För ett systematiskt kvalitets- och patientsäkerhetsarbete används fyra olika steg för att identifiera, analysera, åtgärda samt följa upp resultat på egenkontrollerna.

All hälso- och sjukvårdspersonal har ett eget yrkesansvar och ska följa det som ingår i ledningssystemet. Egenkontrollerna genomförs enligt rutin och sammanställs och analyseras av MLA och PLA för sina kategorigrupper. Vidare åtgärder och uppföljningar sker utifrån det som framkommit i egenkontrollerna med rapportör, verksamhetschef HSL och vid behov rektor.

Dessa beskrivna processen är kopplade till egenkontrollen:

1. Verksamhetsbesök
2. Egenkontroller
3. Lägesbeskrivning med färgkodning
4. Journalgranskning
5. Loggkontroller

Bild: Årlig kvalitetsuppföljning HSL

Processer som är kopplade till egenkontrollerna, dess innehåll och frekvens

Egenkontroll Områden	Innehåll och syfte	Kategori	Frekvens
Verksamhetsbesök	Uppföljning av egenkontroller. Identifiera behov.	Skolsköterskor Psykologer	En gång per år på varje skolmottagning
Egenkontroll – kvalitet	Administrativa rutiner och följsamhet av fastställda rutiner och processer i ledningssystemet.	Skolsköterskor Psykologer	Två gånger per år
Egenkontroll – lokaler/medicinteknisk apparatur	Utrustning och lokaler.	Skolsköterskor	En gång per år
Lägesbeskrivning med färgkodning	Inventering av hur skolsköterskor ligger till i sitt basprogram med hälsobesök och vaccinationer.	Skolsköterskor	Två gånger --hösten Fem gånger - våren
Journalgranskning	Genomgång av dokumentation för att bedöma om dokumentationen uppfyller lagkraven.	Skolsköterskor Psykologer	Två gånger per år
Loggkontroller	Logguppföljning av användare av journalsystemet prorenata.	Skolsköterskor Psykologer	Tre gånger per år
Avvikelsehantering	Händelse, bedömning, riskanalys, åtgärder	Skolsköterskor Psykologer	Kontinuerligt under året

Resultat från egenkontrollerna

1.1 Verksamhetsbesök – Skolsköterskor på grundskola: Verksamhetsbesök har skett sporadiskt under hösten 2023 i syfte att prioritera i skolsköterskornas arbetsuppgifter på enstaka skolor. Kontinuiteten har inte varit möjlig att besöka alla skolor på grund av organisationsförändringar i centrala elevhälsans ledning samt att det inte har rymts i befintlig tjänst under 2023. Visionen är att det sker systematiskt 2024.

1.2 Verksamhetsbesök – Psykologer på grundskola: Skolpsykologer har haft verksamhetsbesök under 2023 av PLA och elevhälsochef. Visionen är att det sker systematiskt 2024.

2.1 Resultat Egenkontroll kvalitet 2023: SKOLSKÖTERSKOR - GRUNDSKOLA

Innehåll	Resultat
Vaccinationer	Det är fler som tackar nej till vaccinationen i åk 5 (HPV) jämfört med åk 2 (MPR) och åk 8 (dTp). Orsaken till detta är okänt.
Hälsobesök	Det finns en god anslutning i de olika årskurserna som kommer på hälsobesök. Genomförs i förskoleklass, åk 2,4 och 7
Ledningssystem	Är känt för alla och följs.
Mottagning	Tillgång till skolläkare är tillräcklig och eleverna har tillgång till skolsköterska. Alla skolsköterskor följer årshjulet för basprogrammet (hälsobesök och vaccinationer).
Journalhantering	Mycket tid går åt innan skolsköterska kan beställa journal eftersom samtycke från vårdnadshavare dröjer, skolsköterska påminner flera gånger. Ibland fördröjning innan journaler skickas från annan skola.

Prorenata datajournalssystemet	Alla skolsköterskor dokumenterar i systemet och nästan alla använder "smarta checklistor" som ger bra överblick på genomfört basprogram.
Samverkan på skola	Alla deltar på skolans elevhälsoteam (EHT) och de flesta skolsköterskor redovisar övergripande statistik från hälsobesöket om det är någonting som sticker ut.

Analys från egenkontroll kvalitet för grundskolans skolsköterskor: Det finns en god medverkan till vaccinationer och hälsobesök på grundskolan, dock är det fler som tackar nej till HPV vaccinationer jämfört med övriga vaccinationer. Årshjulet för basprogrammet följs när man har tillräckligt med resurser på mottagningarna. Eleverna har tillgång till skolsköterska och tillgång till skolläkare räcker bra. Det som sticker ut är att man får vänta länge på att samtycken kommer in även fast man har påmint flera gånger.

2.2 Resultat Egenkontroll - Lokaler och Medicinteknisk apparatur 2023: SKOLSKÖTERSKOR GRUNDSKOLA

Resultat från Egenkontroll - Lokaler och Medicinteknisk apparatur för skolsköterskor på grundskolan 2023	
Innehåll	Resultat från egenkontroll gjordes september 2023
Lokaler	2 skolor har inte ändamålsenliga lokaler; det är lyhört på en skola och en skola saknar ett rum som inte är anpassad för mottagningsarbete. 4 mottagningar saknar väntrum. Låsbara skåp och kylskåp finns för läkemedel och vaccin på alla utom en mottagning. Temperaturen i kylskåp kontrolleras flera gånger i veckan. Alla skolor förutom en mottagning har brandsäkra arkivskåp som håller minst 60 minuter. En mottagning har inget arkivskåp.
Medicintekniskt material	En provisorisk lokal/mottagning saknar allt material som ska finnas på en mottagning, saknar ljusinsläpp samt att det ekar vid samtal, elever har upplevt mottagningen som "bunker" miljö. På övriga mottagningar saknades något enstaka medicinteknisk apparatur.
Medicinska rutiner	Rutiner för läkemedelshantering följs.
Hygienrutiner	Rutiner för avfallshantering följs. Riskavfall bortförs enligt rutin via inköpt leverantör dock har det inte skett på 2 mottagningar, två har svarat att det inte känner till om det gjorts. Hygienrutiner följs. På 4 mottagningar saknades avtorkningsbar kudde. Tömning av papperskorg/sopor: På 1 av 12 skolor töms papperskorgar dagligen, på 11 skolor sker det 1 eller max 2 gånger per vecka och på en mottagning sker det inte alls utan där tömmer skolsköterskan själv. Städning: På 2 mottagning sker städning dagligen och på 10 skolor sker städning 1 gång i veckan eller max 2 gånger i veckan.
Övriga synpunkter	En skola behöver mer förvaringsskåp. Den skola som har provisorisk mottagning har lämnat lista till rektor vad som ska ingå i en fungerande skolsköterskemottagning. Mer mysfaktor önskas för att ta bort den avskalade mottagningsmiljön. HLR dockor (två stora väskor) behöver flyttas från en mottagning som inte har plats för dem.

Analys och åtgärd av egenkontroll lokaler och medicinteknisk apparatur för skolsköterskor:

Material: Efter inventeringen september 2023 har mottagningar rustats med material där man har identifierat att det saknats. HLR dockorna har flyttats till centrala elevhälsans lokaler eftersom de tog mycket plats på den skolmottagning där dockorna förvarades innan.

Lokaler och städning: På många grundskolor finns ändamålsenliga mottagningsrum dock inte på 2 skolor och 4 skolor saknar väntrum för elever. Undermåligt är även på de skolor där det arbetar 2 skolsköterskor samtidigt. Städrutinerna och tömning av sopor och papperskorgar på samtliga skolmottagningar är undermåligt och behöver ses över. Risk för smittspridning finns om blodigt avfall finns i sopkorgar en längre tid och därför är daglig hantering nödvändig.

2.3 Resultat Egenkontroll 2023: PSYKOLOGER – GRUNDSKOLA

Innehåll	Resultat
Ledningssystem	Rutin finns och följs.
Ändamålsenliga lokaler/utrusning	En psykolog saknar arbetsrum på flera skolor. Skrivare för säker utskrift saknas på flera skolor. Brandsäkra arkivskåp finns. Nyckelförvaring behöver ses över centralt.
Rutiner för utredningar	Rutin finns och följs.
Testmaterial	Testmaterial finns, vissa behöver uppdateras. Oklart om rutin för destruering finns.
Dokumentation	Rutin finns och följs. Tydliggörande behövs kring journalföring av elever med skyddad identitet.
Journalhantering	Behöver utveckla hanteringen av journaler vid elevers skolbyte. Digitaliseras?
Datajournalssystem	Använder prorenata enligt rutin. Hantering av sekretessmarkerade Testmaterial, arbete påbörjats.
Samverkan	Rutin för samverkan behöver förbättras, individuella kontakter skapas vid behov.
Kompetensutveckling	Tillgång till extern handledning finns. Deltar på kategorimöten/metodutvecklingsmöte.

Analys från egenkontroll för grundskolans psykologer: De flesta skolpsykologer har arbetsrum på skolorna utom en vilket blir en utmaning för psykologens arbete utifrån sekretessen. Ett annat behov är även att få tillgång till säker utskrift på allmänna skrivare på skolan för att bibehålla sekretessen, informationssäkerhet och patientsäkerhet. Testmaterial är skolpsykologernas arbetsverktyg och vissa behöver uppdateras och osäkerhet råder även hur man destruerar detta sekretessmaterial. Frågor finns utifrån journalhantering av pappersdokument, digitalisering och digital arkivering. Det finns ett behov att lättare få tillgång till nycklar som förvaras centralt och därför behöver man hitta en annan lösning. För övrigt följs de rutiner som finns.

2.4 Resultat Egenkontroll 2023: SKOLSKÖTERSKOR - GYMNASIESKOLA

Innehåll	Resultat
Vaccinationer	1 har tackat nej till erbjuden kompletterande vaccination. Behov av förtydligande vaccinationsrutin för hantering av elever över 18 år.
Hälsobesök	3 har tackat nej i nationellt program och 2 på introduktionsprogrammet. 2 elever på språkintröktion har haft inskrivningssamtal.
Ledningssystem	Rutinen är känd och följs.
Mottagning	Tillgång till skolläkare är tillräckligt. Alla skolsköterskor följer årshjulet för basprogrammet (hälsobesök och vaccinationer). Elever bokar tid via teams, därför inga spontana besök.
Journalhantering	Alla journalrekvisitioner samtycken ej inkommit trots flera försök.
Prorenata datajournalssystemet	Alla skolsköterskor dokumenterar i systemet. Använder inte "smarta checklistor", fungerar inte fullt ut. Webbportal önskas; säkerställer sekretess, underlättar kommunikation med vårdnadshavare och elever samt lättare att få in samtycke för journalrekvisition.
Samverkan på skola	Alla deltar på skolans elevhälsoteam (EHT) utom på språkintröktionsprogrammet.
Arbetsmiljö	En skolsköterska har två arbetsplatser i två olika byggnader, kräver flexibilitet. För högt elevantal på en skolsköterska (100 %) med ansvar för nationella program samt introduktionsprogram och anpassad gymnasieskola.
Övrigt	Vissa lokala rutiner saknas, rutiner finns på olika ställen och svårt att hitta. Rutin på gymnasiet saknas utifrån inkomna/utflyttade elever samt för elever med skyddad id.

Analys av egenkontroll för gymnasiets skolsköterskor: Det finns god medverkan till hälsobesöket i år 1 på gymnasiet samt till kompletterande vaccinationer vilket är gott. Utmaning för gymnasiets skolsköterskor blir när grundskolans skolsköterskor lägger bevakning till gymnasiets skolsköterskor på vaccinationer även på de elever som beräknas ha fyllt över 18 år när en kompletterande vaccination är dags att få. Elever över 18 år hänvisas till vårdcentral/vaccinationsmottagning vilket även skolsköterskor på grundskolan kan hänvisa till vilket skulle underlätta arbetet på gymnasiet. Information om in-och utflyttade elever är en utmaning särskilt när det gäller elever med skyddad identitet. Arbetet underlättas genom att skolans administratör informerar skolsköterskorna om elever med skyddad identitet för övrigt får man notis om in-och utflyttade via prorenata eller via Teams vilket är bra. En annan utmaning för skolsköterskorna är deras arbetsmiljö som kräver flexibla lösningar vilket inte alltid gynnar eleverna utifrån lätt tillgänglighet till skolsköterskorna för ett spontant besök, eleverna måste istället boka tider via teams. Arbetsmiljösituationen löses av deras egen organisation via deras elevhälsochef.

2.5 Resultat Egenkontroll 2023: PSYKOLOG - GYMNASIESKOLA

Innehåll	Resultat
Ledningssystem	Rutin finns och följs.
Ändamålsenliga lokaler	Arbetsrum finns och uppfyller sekretess kraven. Väntrum finns. Brandsäkert, låsbart arkivskåp finns.
Rutiner för utredningar	Rutin finns och följs. 10 utredningar gjorts.
Testmaterial	Aktuell version finns. Rutin finns för destruering och följs.
Dokumentation	Rutin finns och följs.
Datajournalssystem	Använder prorenata enligt rutin. Digital arkivering behöver utvecklas.
Samverkan	Rutin för samverkan finns. SIP behöver förbättras, sjukvården inbjuden men uteblir.
Kompetensutveckling	Deltar på kategorimöten i mån av tid. Ringer kollegor. Tillgång till extern handledning finns, deltar i mån av tid.

Analys från egenkontroll för gymnasiets skolpsykolog: Utmaningen är att få tid för att delta på kategorimöten och handledning men möjlighet finns att konsultera kollegor på grundskolan. Ett behov finns att utveckla digital arkivering för att få bort alla pappersdokument.

3. Lägesbeskrivning med färgkodning – Skolsköterskor: Det har identifierats att några skolsköterskor inte hade hunnit att utföra basprogrammet på grund av sjukdom, avslutad tjänst och ökad vårdbelastning. 50 stycken hälsobesök i förskoleklasser på en skola och 29 hälsobesök i olika årskurser på en annan skola blev kvar att göra till hösten 2023 även fast skolsköterskor från andra skolor gick in och förstärkte. Förskoleklassen fick sitt hälsobesök i åk 1 istället. Förskjutning av hälsobesök medför alltid en ökad arbetsbelastning till följande läsår vilket inte är bra.

4. Journalgranskning för skolsköterskor-skolpsykologer genomfördes en gång under 2023 på grund av omorganisation och att PLA avslutade sin tjänst under hösten. Det rymdes inte att göra fler gånger än en gång i nya MLA uppdragets tjänst men MLA har granskat när hen har haft en vårdrelation och haft ärende att gå in i elevjournal dock har det inte skett systematiskt. Visionen är att journalgranskning sker två gånger per år men det finns inget lagkrav på hur ofta men att det ska ske regelbundet.

5. Loggkontroller för skolsköterskor och skolpsykologer har utförts vid två tillfällen för skolsköterskor men oklart hur många för psykologer då PLA avslutade sin tjänst hösten 2023 och ingen ersättare fanns. Utförare är MLA för skolsköterskor och PLA för psykologer. Logguppföljningar kontrolleras på samtliga användare i det digitala journalsystemet prorenata för att säkerställa att ingen obehörig läst eller tagit del av journalerna i enlighet med patientdatalagen. Även riktade kontroller av loggar genomförs. Om någon går in i en elevjournal som inte går på hens skola/skolor behöver denne ange orsak till besöket. Anledningen som anges kommer då att visas för MLA/PLA vid logguppföljning. Om det uppstår oklarheter kring varför en medarbetare varit inne i en elevjournal kontaktas medarbetaren och tillfrågas angående skälen till detta. 2023 var det vid 5 tillfällen som skolsköterska gick in i en journal utan vårdrelation vilket var ett misstag och man hann inte läsa i journalen.

Analys och åtgärd: För att säkerställa risk att gå in i fel journal har behörigheten minimerats samt att mall "Journalärende" skapas 2024 med valbar besöksorsak som förklaring till journalbesöket. Mallen möjliggör även för statistik.

Öka kunskap om inträffade vårdskador

SOSFS 2011:9 7 kap. 2 § sista stycket, HSLF-FS 2017:40 3 kap. 1 §, PSL 2010:659 3 kap. 3 §
Genom identifiering, utredning samt mätning av skador och vårdskador ökar kunskapen om vad som drabbar patienterna när resultatet av vården inte blivit det som avsetts. Kunskap om bakomliggande orsaker och konsekvenser för patienterna ger underlag för utformning av åtgärder och prioritering av insatser.

Skolsköterskor, skolläkare och skolpsykologer deltar aktivt i patientsäkerhetsarbetet genom att följa fastställda rutiner och metoder samt genom att man är delaktig i utvecklingsprocesser. När medicinsk personal exempelvis identifierar ett fel på medicinteknisk apparatur kontaktas MLA, service bokas för att åtgärda felet och motsvarande sker utifrån psykologiskt material där PLA ansvarar för hanteringen.

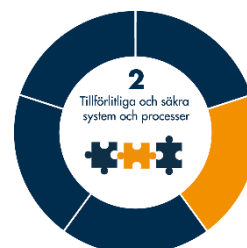
Identifierade avvikelser återförs till rapportör efter bedömning och riskanalys samt att det diskuteras i verksamhetens kategorimöten. Gruppdiskussioner ökar lärandet och ger erfarenhet men även att rutiner förbättras genom inträffade avvikelser. Det inkom en extern avvikelse 2023 från annan kommun vilket ledde till att ny mall för avvikelseblankett skapades.

Brist på bemanning ökar risk för patientsäkerheten och likvärdiga insatser kan inte ges på alla skolor och till alla elever. Bemanningsfrågan är viktig samt att ta hänsyn till vårdtyngden på de olika skolor och inte enbart elevantalet vilket i sig är styrande med ökad vårdtyngd riskerar även arbetsbelastningen öka och är en viktig faktor att beakta.

Gemensamma lokaler för hälso-och sjukvårdspersonal och annan skolpersonal ger en ökad risk för patientsäkerheten. Gemensamma lokaler uppfyller inte kravet på ändamålsenliga lokaler för vissa skolpsykologer som delar rum med biträdande rektor på en skola. Många skolor är trångbodda och det är svårt även för skolsköterskor på de skolor som kräver att det finns två skolsköterskor att få ändamålsenliga rum för att utföra sitt arbete på ett patientsäkert sätt. Gymnasiet har samma utmaning med lokaler som påverkar hälsan negativt.

Tillförlitliga och säkra system och processer

I Enköpings kommun använder EMI och EPI olika system som ger metodstöd för att säkerställa patientsäkerheten. Som metodstöd finns en digital lokal metodbok i Teams och en övergripande e-handbok som abonneras från Uppsala samt i prorenata bibliotek där länkar och rutiner finns. Patientsäkerheten grundar sig på gemensamma rutiner vilket säkerställer likvärdigt och patientsäkert sätt.

Processer och system som utvecklats inom EMI 2023:

Prorenata:

- Dokumentationsmallar och länkar används men för att hitta ett ännu effektivare sätt att skicka länkar till vårdnadshavare för att inhämta samtycken och säker informationsöverföring

kommer webbportalen att ge oss den möjligheten. Arbetet har varit på undersökningsfasen under 2023 och planen är att webbportalen ska komma i funktion 2024.

- Dokumentationsmallar revideras med jämna mellanrum och exempelvis bedömning och åtgärd är obligatoriska rubriker som är tvingande att fylla i.
- Elevernas webbenkäter har reviderats 2023 och utvecklas över tid utifrån frågor som elever besvarar inför hälsobesöket
- Rapport och statistik verktyget finns tillgängligt till i prorenata och används av vissa. Ett utvecklingsområde är att stärka de som ännu inte känner sig trygga med att använda verktyget och under 2023 har det erbjudits utbildning i form av workshop och kommer även att erbjudas 2024.

Rutiner:

- Den lokala digitala metodboken innehåller rutiner och metodstöd och är under bearbetning där arbetet med ny struktur påbörjades 2023 och fortsätter 2024.

Beställning av läkemedel, vaccin och förbandsmaterial:

- Två skolsköterskor och MLA har gått beställarutbildning och beställer förbandsmaterial via Proceedo. Skolsköterskor beställer läkemedel och vaccin till sina mottagningar.

Processer och system som utvecklats 2023 inom EPI:

- Testmaterial har uppdaterats efter inventering.

Gemensamma processer och system som utvecklats 2023 inom EMI och EPI:

Avvikelsehanteringsprocessen:

- Avvikelsehanteringsprocessen är under utveckling för att bedöma om byte av system görs 2024 eller ha kvar befintliga. Den befintliga behöver utvecklas för att anpassas utifrån vår verksamhet samt att rubricera riskområden för att kunna kategorisera statistiken bättre.

Ledningssystemet:

- Nytt ledningssystem skapades 2023 och är ett levande verktyg som kommer att revideras över tid.

Metodstöd:

- Rutiner processas kontinuerligt utifrån nya rön och revideras. 2023 gjordes ett kvalitativt arbete där man identifierade flera risk-och hinder i verksamheten och under 2024 ska detta arbete följas upp. Det framkom bland annat är det ofta svårt att hantera ärenden med inslag av skyddade personuppgifter och att det är svårt att hitta rutinerna i Teams.

Arkiveringsprocessen:

- Inventering har gjorts av skolsköterskornas arkivskåp och efter att digitaliseringen är genomförd fullt ut blir många arkivskåp överflödiga. Arbetet har påbörjats 2023 och fortsätter 2024. Slutarkiveringen är en fråga som har aktualiserats i många år vilket är en fråga där dialog får föras med kommunarkivarien.

Övriga processer att ses över är rutiner för mottagande till anpassad grundskola.

Säker vård här och nu

Hälso- och sjukvården präglas av ständiga interaktioner mellan människor, teknik och organisation. Förutsättningarna för säkerhet förändras snabbt och det är viktigt att agera på störningar i närtid.

Konsekvenser när skolsköterskor, skolpsykologer och PLA har saknats:

Konsekvens EMI:

- Hälsobesök enligt lagstadgade basprogrammet, vaccinationer och uppföljande kontroller har inte erbjudits i tid.
- Journaler har inte rekvirerats i tid.
- Förebyggande och hälsofrämjande insatser har uteblivit.
- Elever har inte kunnat anlita skolsköterska för enklare sjukvårdsinsatser som de har rätt till enligt skollagen 2 kap 28§.

Konsekvens EPI:

- Journalgranskning och övriga egenkontroller uteblir när PLA saknas.
- Granskning av utredningar uteblir.
- Rektorer saknar psykologkompetensen på skolan.

Medicinsk-och psykologisk information blir otillgänglig och uppdaterad hälsostatus saknas i elevjournalerna under perioder när skolsköterskor och skolpsykologer saknas. Remisshantering och journalhantering fördröjs och kan medföra lidande och konsekvenser för elevens hälsa. För skolsköterskor blir konsekvensen även för uteblivna hälsobesök, vaccinationer och uppföljningar som kan hamna mellan stolarna vid skolbyte. Utifrån det gemensamma arbetet på skolorna blir konsekvensen att det medicinska-och psykologiska perspektivet saknas.

Riskhantering

SOSFS 2011:9, 5 kap. 1 §, 7 kap. 2 § p 4

Vårdgivare ska fortlöpande bedöma om det finns risk för att händelser skulle kunna inträffa som kan medföra brister i verksamhetens kvalitet. För varje sådan händelse ska vårdgivare uppskatta sannolikheten för att händelsen inträffar, och bedöma vilka negativa konsekvenser som skulle kunna bli följden av händelsen.

All personal inom EMI och EPI ansvar för att rapportera avvikelser i rapportsystemet InvitFlexite. Avvikelse behandlas och utreds av MLA för skolsköterskor och PLA för skolpsykologer. Efter bedömning och analys återkopplas ärendet till rapportör samt att det återkopplas på kategorimöten i syfte att avvikelser ska ge lärdom om förekommen säkerhetsrisk och förbättringsförslag.

Rutiner för händelseanalys (SFS 2010:659, 3 kap. 3§) tillämpas och nedan beskrivs den process MLA och PLA använder för att utreda händelser som medfört eller hade kunnat medföra en vårdskada

1. Påbörja analys
2. Samla in fakta och beskriv analysområde
3. Identifiera och bedöm risker
4. Identifiera bakomliggande orsaker
5. Föreslå åtgärder och metoder för uppföljning
6. Besluta om åtgärder
7. Skriva slutrapport
8. Utvärdera och följ upp åtgärder

Under 2023 har risker identifierats gällande hög arbetsbelastning för skolsköterskor där konsekvensen har varit att 79 hälsobesök inte blev gjorda enligt årshjulet på grundskolan. Även gymnasiet har haft hög arbetsbelastning utifrån högt elevantal per skolsköterska och per skolpsykolog.

Grundskolans skolsköterskor, skolläkare och skolpsykologer har inventerat och kategoriserat olika riskområden 2023 och ska under året 2024 arbeta vidare med att identifiera och skapa de rutiner som eventuellt saknas.

Rapporteringssystemet InvitFlexite har identifierats att det saknas valmöjligheter för att kategorisera de riskområden som har identifierats samt att man behöver kunna välja rätt yrkeskategori för sin anmälan. Arbetet har påbörjats 2023 och fortsätter 2024.

Stärka analys, lärande och utveckling

Analys och lärande av erfarenheter är en del av det fortlöpande arbetet inom hälso- och sjukvården. När resultaten används för att förstå vad som bidrar till säkerhet, hållbarhet, önskvärd flexibilitet och goda resultat, kan verksamheten utvecklas så att kvaliteten och säkerheten ökar och risken för vårdskador minskar.

Rutin för avvikelshantering följs genom bedömning, analys och förslag på förbättringsåtgärder.

Avvikelser

PSL 2010:659, 6 kap. 4 §, SOSFS 2011:9 5 kap. 5 §, 7 kap. 2 § p 5

Sammanställning av antal avvikelser

Antal avvikelser per år – Grundskola (Grund) och Gymnasieskola (Gy)				
ÅR	EMI – Grund Skolsköterskor	EPI – Grund Skolpsykologer	EMI – Gy Skolsköterskor	EPI – Gy Skolpsykolog
2012	14			
2013	18			
2014	24			
2015	7			
2016	13			1
2017	16		5	0
2018	17		12	0
2019	42	17	3	0
2020	53			
2021	18			
2022	102			
2023	22	11	9	0

* Förklaringar:

- 1) EMI-grundskola skolsköterskor var 6 avvikelser 2023 från annan verksamhet.
- 2) EMI-Gymnasiets skolsköterskors avvikelser: 2017 och 2019 var 2 brister orsakade av annan verksamhet.
- 3) EPI-Gymnasiets skolpsykolog: Orsaker till avvikelserna 2016 handlade om att man av misstag gick in i fel journal genom snabb klick in och ut ur journalen.

Avvikelser – skolsköterskor: 2023 har totalt 29 avvikelser rapporterats från skolsköterskor på grundskolan och gymnasiet varav 22 på grundskolan och av dessa har 6 avvikelser skett på tidigare skola men identifierats i vår verksamhet. 9 avvikelser har identifierats på gymnasiet var av 2 inträffat på tidigare skola och identifierats på gymnasiet.

Analys från 2022 gällande grundskolans avvikelser från skolsköterskor fanns två områden som stack ut som ett utvecklingsområde vilket handlade om brist i dokumentation och samverkan. Därför genomfördes dokumentationsutbildning 2023

2023 finns två saker som sticker ut vilket är att brister i kommunikation/översäkring exempelvis att bevakningar sätts upp för att inte tappa information för uppföljningar samt att skolsköterskor behöver få arbeta utan avbrott vid klassvaccinationer för att säkerställa att dokumentation görs i samband med vaccinationen.

Antalet avvikelser för grundskolans skolsköterskor var mycket högre 2022 som var 102 jämfört med tidigare år (2012–2021) samt jämfört med 2023 som är 22 stycken. Förklaringar som finns i 2022 års berättelse som stack ut var 30 avvikelser där BVC sammanfattningar inte var inskannade, 24 uteblivna åtgärder inom kommunen/annan kommun, 18 avvikelser där man inte hade fått information om att elev hade börjat på skolan. Avvikelser som handlar om BVC sammanfattningar och utebliven information när elever börjat på skolan har inte förekommit 2023 som en avvikelse vilket ses som en förbättring. Däremot identifierar vår verksamhet fortfarande avvikelser som skett på tidigare verksamhet (antal 6) men är färre jämfört med år 2022 (antal 24) vilket är bra.

Avvikelser – skolpsykologer: 2023 har totalt 11 avvikelser rapporterats från skolpsykologer på grundskolan och inga från gymnasiet. Det som stack ut från rapporterade avvikelser 2023 från grundskolans skolpsykologer var att utlovade utredningar hade uteblivit.

Resultat av avvikelserns art.

ANTAL AVVIKELSER 2023 SOM SKETT PÅ – GRUNDSKOLAN (GRUND) OCH GYMNASIESKOLA (GY)				
Typ av avvikelse	EMI – Grund Skolsköterskor	EPI – Grund Skolpsykologer	EMI – Gy Skolsköterskor	EPI – Gy Skolpsykolog
Vaccination	1			
Journalhantering	1	1	1	
Dokumentation	5	2		
Ej fullgjort arbetsåtagande	2			
Medicintekniska produkter	2			
Brister i Information/Kommunikation/översäkring	3			
Informationssäkerhet			1	
Samverkan	2			
Posthantering		1	5	
Fördröjd insats		4		
Utredningar		2		
Roller/ansvar		1		

ANTAL AVVIKELSER SOM SKETT PÅ ANNAN SKOLA/VÅRDENHET

* GRUNDSKOLAN (GRUND) OCH GYMNASIESKOLA (GY)

Typ av avvikelse	EMI – Grund * Skolsköterskor	EPI – Grund * Skolpsykologer	EMI – Gy * Skolsköterskor	EPI – Gy * Skolpsykolog
Vaccination	2			
Journalhantering	2		1	
Dokumentation				
Remisshantering	1			
Ej fullgjort arbetsåtagande			1	
Medicintekniska produkter				
Brister i Information/ Kommunikation/ översäkring				
Informationssäkerhet				
Samverkan				
Posthantering				
Fördröjd insats				
Utredningar				
Roller/ansvar				
Skolans hantering	1			

Klagomål och synpunkter*SOSFS 2011:9, 5 kap. 3 §, 3 a § och 6 §, 7 kap. 2 § p 6*

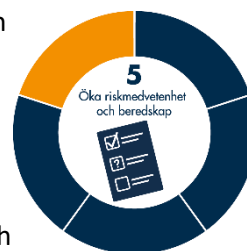
Klagomål och synpunkter kan lämnas via kommunens hemsida eller via kontaktcenter som vidarebefordrar till berörd person. Avvikelse utifrån patientsäkerhetsrisk sändes från externa aktörer direkt adresserad till MLA, PLA eller Verksamhetschef HSL. Alla avvikelser, klagomål och synpunkter hanteras enligt rutin som beskrivs under rubrik "riskhantering" sidan 21.

Skolsköterskor har fått in en synpunkt gällande informationssäkerhet och dess hantering vid identifiering med BankID och att klicka sig vidare via länkar i e-postmeddelanden har väckt viss oro hos mottagaren. För att säkerställa informationssäkerheten samt skapa trygghet i hanteringen har funktionen "webbportal" aktiveras i prorenata 2023 och 2024 planeras den funktionen att börja användas.

Öka riskmedvetenhet och beredskap

Alla delar av vården behöver planera för en hälso- och sjukvård som flexibelt kan anpassas till kortsiktigt eller långsiktigt förändrade förhållanden med bibehållen funktionalitet, även under oväntade förhållanden.

Patientsäkerhetsarbetet kommer att fortsätta utvecklas under 2024 genom att säkerställa att dokumentationsmöjligheten görs på ett patientsäkert sätt om det digitala systemet är ur funktion. Utveckling sker utifrån ledningssystemet och att ledningssystemet kan bli aktuellt att revideras redan 2024.

Ledningens ansvar är att resursfördela och rikta insatser till enheter med högre vårdtyngd för att förebygga hög arbetsbelastning utifrån erfarenheter från 2023 där bemanningsproblematiken orsakade förseningar i basprogrammet samt bidrog till högre arbetsbelastning på vissa enheter.

Detta kvalitetsverktyg används för att bedöma hur skolsköterskorna ligger till i sitt basprogram på sina enheter. Färgkodningen ger vägledning utifrån om behov finns att rikta insatser till en enhet.

Skola	Ansvarig Ssk	Hälsobesök	Vaccination	Bevakningar	Sammanfattningar/gallring	Nuläges bedömning. Färgkoda enligt beskrivning	Beskrivning utifrån färgkod	Förslag på åtgärder

Nulägesbedömning: Färgkoda enligt följande:

GRÖN = Lagd planering kommer att bibehållas

GUL = Planering kommer ev. att kunna bibehållas. Vissa åtgärder behöver tas. Stödbehov kan komma att bli aktuellt.

RÖD = Planering kommer inte att hålla. Insatser behöver planeras. Möte för åtgärdsplanering bokas.

Nulägesbedömning och syfte;

Gemensamt få en bild över vårt nuläge med ev. risker och att tidigt möjliggöra för att sätta in insatser.

Hur? Färgkoda utifrån grön, gul och röd

GRÖN = Lagd planering utifrån årshjul med basprogram kommer att bibehållas.

GUL = planering utifrån årshjul med basprogram kommer troligen att vara avklart. **Vissa åtgärder behöver tas.** Färgkodande skolsköterska ger en beskrivning utifrån basprogram och årshjul kring **VAD** som befaras återstå och ger förslag på önskat stödbehov. Viktigt att **vi är specifika för att stöd ska kunna kvalitetssäkras.**

RÖD = Planering utifrån årshjul och basprogram kommer inte att hålla. **Insatser behöver planeras. Möte för åtgärdsplanering/handlingsplan bokas med MLA och chef.**

MÅL, STRATEGIER OCH UTMANINGAR FÖR KOMMANDE ÅR 2024

Under 2024 kommer arbetet med att säkerställa patientsäkerhetsarbetet för EMI och EPI fortsätta.

Gemensamt mål för EMI och EPI

Mål 1: Att arbeta för att få ökad framtidstro hos barn-och ungdomar.

Strategi: Förskola och skola har en viktig roll i att stärka framtidstron för barn och elever, både vad gäller tron på sin egen förmåga och möjligheten att påverka sin omvärld i en bättre riktning. Att lyckas i skolan bidrar till att barn och unga mår bättre och får en god grund för att ta sig an olika delar av livet. Enköpings kommuns skolor har som ett av sina mål i skolans systematiska kvalitetsarbete att verka för att barn och unga får en ökad framtidstro.

Mål 2: Att höja skolans elevhälsokompetens så att den blir mer likvärdig i hela kommunen och att elevhälsan implementeras i skolans systematiska kvalitetsarbete ännu mer.

Strategi: Det behöver finnas en genomtänkt strategi för hur elevhälsans arbete ska tillhandahållas på varje enhet. Strategin ska säkerställa att tillgången på elevhälsa är likvärdig och att det finns en systematisk bedömning av enheternas behov. Ett utvecklingsarbete i denna riktning ska påbörjas.

Mål 3: Att utveckla digital arkivering i journalverktyget prorenata, utveckla innehållet enligt nya rön från prorenata samt dokumentationsutbildning.

Strategi: Kompetens inhämtas via prorenata som har den kompetens som krävs för patientsäker elektronisk arkivering. Dokumentationsutbildning inhämtas genom att läsa boken "Skolsköterskans dokumentation" av Eva K. Clausson.

Mål 4: Att fortsätta arbetet med de identifierade risk-och hinder från 2023.

Strategi: Inventera befintliga rutiner och metoder för att koppla till identifierade riskområden för att skapa eller revidera rutiner/metoder. Skapa struktur för att lättare hitta i digitala metodboken.

Mål för EMI

Mål 5: Att utse en administratör för prorenata, behov finns att vara två inom den medicinska enheten.

Strategi: Två administratörer säkrar användbarheten och strategin är att inventera intresset för det digitala arbetet i prorenata.

Mål för EPI

Mål 6: Att föreslå en organisation för centrala elevhälsans psykologer som säkerställer att psykologerna används likvärdigt och efter en systematisk bedömning av behov.

Strategi: Verksamhetschef för stöd och utveckling har fått i uppdrag av förvaltningschefen att göra en genomlysning och utvärdering av befintlig organisation för skolpsykologer inom grundskolan. En process har påbörjats av verksamhetschefen där psykologerna är delaktiga. Arbetet beräknas vara klart i slutet av våren 2024.